

Струка (назив):		ГЕОЛОГИЈА, РУДАРСТВО И МЕТАЛУРГИЈА		
Занимање (назив):		РУДАРСКИ ТЕХНИЧАР		
Предмет (назив):		ЛЕЖИШТА МИНЕРАЛНИХ СИРОВИНА		
Опис (предмета):		Стручни предмет		
Модул (наслов):		ОСНОВЕ О ЛЕЖИШТИМА МИНЕРАЛНИХ СИРОВИНА		
Датум:	2021. година	Шифра:	Редни број:	01
Сврха				
Оспособљавање ученика да знају графички представити лежиште, као и варијације садржаја рудних компоненти путем израде карата, планова, профила, скица, дијаграма, табела и сл. што је основа за пројектовање и праћење експлоатације лежишта минералних сировина.				
Специјални захтјеви / Предуслови				
Потребна предзнања из Хемије, Геологије и Минералологија и петрографија из првог разреда.				
Циљеви				
Овај модул оспособљава ученике да: <ul style="list-style-type: none"> - стекну основна знања о лежиштима минералних сировина као просторних рудних тијела и законитостима њиховог појављивања које владају у природним условима. - упознају класификацију лежишта минералних сировина, а посебно лежишта металичних минералних сировина				
Теме				
<div>1. Опште карактеристике лежишта минералних сировина</div> <div>2. Генетска класификација лежишта минералних сировина</div> <div>3. Лежишта металичних минералних сировина</div>				
Тема	Исходи учења			Смјернице за наставнике
	Знања	Вјештине	Способности и ставови	
	Ученик је способан да:			
1. Опште карактеристике лежишта минералних сировина	<div>- објашњава улогу и значај лежишта као минерално - сировинској бази за развој индустрије, технологије и енергетике,</div> <div>- наведе основне појмове и дефиниције науке о лежиштима минералних сировина,</div> <div>- наброји морфолошке типове лежишта, минерални и хемијски састав, структуре и текстуре руде.</div>	<div>- презентује улогу и значај лежишта као минерално - сировинској бази за развој индустрије, технологије и енергетике,</div> <div>- тумачи основне појмове и дефиниције науке о лежиштима минералних сировина,</div> <div>- разликује морфолошке типове лежишта, минерални и хемијски састав, структуре и текстуре руде.</div>	<div>- савјесно, одговорно, уредно и правовремено обавља повјерене послове,</div> <div>- ефикасно планира и организује вријеме,</div> <div>- испољи позитиван однос према значају спровођења прописа и стандарда који су важни за његов рад,</div> <div>- одговорно рјешава проблеме у раду, прилагођава се промјенама у раду и изражава спремност на тимски рад,</div>	<div>Наставник ће:</div> <div>- користити карате, планове, профиле, скице, дијаграме видеозаписа, и сл.,</div> <div>- користити збирку индустријских минерала,</div> <div>- објаснити разлике између најважнијих рудних минерала на основу боје, хабитуса, специфичне тежине, структуре и текстуре,</div> <div>- организовати обиласке појединих рудника метала,</div>

2. Генетска класификација лежишта минералних сировина	<ul style="list-style-type: none"> – препознаје ендегена лежишта: – магматска, – карбинатска – пегматитска, – грајзенска, – албититска, – скарновска, – хидротермална, – вулканогено седиментна, – наведе егзогена лежишта: (лежишта коре распадања и седиментна лежишта), – описује метаморфогена лежишта (регионално метаморфисана и метаморфна лежишта). 	<ul style="list-style-type: none"> – објашњава начин настанка и појављивања ендегених лежишта : - магматска, - карбинатска - пегматитска, - грајзенска, - албититска, - скарновска, - хидротермална, - вулканогено седиментна, – тумачи начин настанка и појављивања егзогених лежишта (лежишта коре распадања и седиментна лежишта), – презентује начин настанка и појављивања метаморфогених лежишта (регионално метаморфисана и метаморфна лежишта). 	<ul style="list-style-type: none"> - испољи позитиван однос према професионално - етичким нормама и вриједностима, - комуницира са свим саговорницима поштујући принципе пословне културе, - испољи иницијативу и предузимљивост, - испољи жељу и вољу за усавршавањем у струци, - показује добру радну спретност, моторичку координацију, има добар слух и вид, - испољава одличну способност за разумијевање сложених технолошких структура, система, цртежа и информација, - испољава способност самосталног рјешавања проблема и самосталност 	неметала и угља гдје ће се ученици упознати са морфолошким типовима лежишта као што су слој, жица, сочиво и сл., као и са начином графичког приказивања лежишта.
3. Лежишта металичних минералних сировина	- објашњава начин настанка и појављивања лежишта црних метала (Fe, Mn, Cr), лежишта легирајућих метала (V, Ti, Ni, Co, W, Mo) и лежишта обојених метала (Cu, Zn, Pb, Sn, Sb, As, Hg, Bi.).	- разликује начине настанка и појављивања лежишта црних метала (Fe, Mn, Cr), лежишта легирајућих метала (V, Ti, Ni, Co, W, Mo) и лежишта обојених метала (Cu, Zn, Pb, Sn, Sb, As, Hg, Bi.).		

Интеграција

Минералологија и петрографија, Рударски радови, Методе откопавања и Практична настава.

Извори

Уџбеник одобрен од стране МПКи РС, стручна литература, часописи, интернет странице, рударски пројекти, геолошки елаборати, рудничка документација.

Оцјењивање

Оцјењивање се врши у складу са Законом о средњем образовању и васпитању и Правилником о оцјењивању ученика у настави и полагању испита у средњој школи. О техникама и критеријима оцјењивања ученике треба упознати на почетку изучавања модула.

Струка (назив):		ГЕОЛОГИЈА, РУДАРСТВО И МЕТАЛУРГИЈА		
Занимање (назив):		РУДАРСКИ ТЕХНИЧАР		
Предмет (назив):		ЛЕЖИШТА МИНЕРАЛНИХ СИРОВИНА		
Опис (предмета):		Стручни предмет		
Модул (наслов):		ЛЕЖИШТА МИНЕРАЛНИХ СИРОВИНА		
Датум:	Август, 2021. године	Шифра:	Редни број:	02
Сврха				
Оспособљавање ученика да знају графички представити лежиште, као и варијације садржаја рудних компоненти путем израде карата, планова, профила, скица, дијаграма, табела и сл. што је основа за пројектовање и праћење експлоатације лежишта минералних сировина.				
Специјални захтјеви / Предуслови				
Хемија и Минералологија и петрографија из првог разреда.				
Циљеви				
Циљ програма овог модула је да: <ul style="list-style-type: none"> - ученици стекну основна знања о лежиштима минералних сировина као просторних рудних тијела и законитостима њиховог појављивања које владају у природним условима. - ученици самоастално могу препознати и разликовати лежишта појединих минералних сировина - ученици могу самостално картирати резултате истраживања - ученици могу читати карте и друге облике записа о лежиштима минералних сировина - се ученици упознају са лежиштима минералних сировина и непосредном и ширем окружењу.				
Теме				
1. Лежишта металних минералних сировина 2. Лежишта неметалних минералних сировина 3. Лежишта каустобиолита				
Тема	Исходи учења			Смјернице за наставнике
	Знања	Вјештине	Способности и ставови	
	Ученик је способан да:			
1. Лежишта металних минералних сировина	<ul style="list-style-type: none"> - објашњава начин настанка и појављивања лежишта лаких метала (Al, Mg), лежишта племенитих метала (Au, Ag, Pt и платиноида) и лежишта радиоактивних метала (U, Th). - описује начин настанка и појављивања лежишта ријетких, расијаних и	<ul style="list-style-type: none"> - разликује начин настанка и појављивања лежишта лаких метала (Al, Mg), лежишта племенитих метала (Au, Ag, Pt и платиноида) и лежишта радиоактивних метала (U, Th). - презентује начин настанка и појављивања лежишта ријетких, расијаних и	<ul style="list-style-type: none"> - савјесно, одговорно, уредно и правовремено обавља повјерене послове, - ефикасно планира и организује вријеме, - испољи позитиван однос према значају спровођења прописа и стандарда који су важни за његов рад, - одговорно рјешава	Наставник ће: <ul style="list-style-type: none"> - користити карате, планове, профиле, скице, дијаграме видеозаписа, и сл., - користити збирку индустријских минерала, - објаснити разлике између најважнијих рудних минерала на основу боје, хабитуса, специфичне тежине, структуре и

	<p>елемената ријетких земаља (Nb, Ta, Be, Sc, Zr, Hf, Cd, In, Ge, Ga, Te, Se, Y и сл.),</p> <ul style="list-style-type: none"> - наведе морфолошке типове лежишта, минерални и хемијски састав, структуре и текстуре руде. 	<p>елемената ријетких земаља (Nb, Ta, Be, Sc, Zr, Hf, Cd, In, Ge, Ga, Te, Se, Y и сл.),</p> <ul style="list-style-type: none"> - анализира морфолошке типове лежишта, минерални и хемијски састав, структуре и текстуре руде. 	<p>проблеме у раду, прилагођава се промјенама у раду и изражава спремност на тимски рад,</p> <ul style="list-style-type: none"> - испољи позитиван однос према професионално - етичким нормама и вриједностима, 	<p>текстуре,</p> <ul style="list-style-type: none"> - организовати обиласке појединих рудника метала, неметала и угља гдје ће се ученици упознати са морфолошким типовима лежишта као што су слој, жица, сочиво и сл., као и са начином графичког приказивања лежишта.
<p>2. Лежишта неметаличних минералних сировина</p>	<ul style="list-style-type: none"> - препозна лежишта елемената као што су Бор, Сумпор, Фосфор и лежишта и флуорита, соли, - наведе лежишта кристала (азбеста, лискуна, граната, дијаманата, графита, кварца, корунда и сл.). - опише лежишта минерала (барита, фелдспата, гипса, анхидрита, магнезита, пиропилита, талка, волстонита, алунита, вермикулита и сл.), - наброји лежишта стијена (активни минерални додаци- туф, бреча, лапорци, вулкански пепео, каолинске, бентонитске, ватросталне, керамичке, опекарске и керамзитске глине, технички и украсни грађевински камен, кречњак, креда, доломит, силицијумске стијене, вулканска стакла). 	<ul style="list-style-type: none"> - разликује начин настанка и појављивања лежишта елемената као што су Бор, Сумпор, Фосфор и лежишта и флуорита, соли, - анализира начин настанка и појављивања лежишта кристала (азбеста, лискуна, граната, дијаманата, графита, кварца, корунда и сл.). - презентује начин настанка и појављивања лежишта минерала (барита, фелдспата, гипса, анхидрита, магнезита, пиропилита, талка, волстонита, алунита, вермикулита и сл.), - тумачи начин настанка и појављивања лежишта стијена (активни минерални додаци- туф, бреча, лапорци, вулкански пепео, каолинске, бентонитске, ватросталне, керамичке, опекарске и керамзитске глине, технички и украсни грађевински камен, 	<ul style="list-style-type: none"> - комуницира са свим саговорницима поштујући принципе пословне културе, - испољи иницијативу и предузимљивост, - испољи жељу и вољу за усавршавањем у струци и цјеложивотним учењем - показује добру радну спретност, моторичку координацију, има добар слух и вид, - испољава одличну способност за разумијевање сложених технолошких структура, система, цртежа и информација, - испољава способност самосталног рјешавања проблема и самосталност 	

		кречњак, креда, доломит, силицијумске стијене, вулканска стакла).		
3. Лежишта металних минералних сировина	<ul style="list-style-type: none"> - наведе лежишта угљева (тресет, лигнит, мрки, камени и антрацит), - опише лежишта уљаних шкриљаца, - препозна ежишта нафте и гаса. 	<ul style="list-style-type: none"> - анализира начин настанка и појављивања лежишта угљева (тресет, лигнит, мрки, камени и антрацит). - презентује начин настанка и појављивања лежишта уљаних шкриљаца, - тумачи начин настанка и појављивања ежишта нафте и гаса 		
Интеграција				
Минералологија и петрографија, Рударски радови, Методе откопавања и Практична настава.				
Извори				
- уџбеник одобрен од стране Министарства просвјете и културе Републике Српске, стручна литература, часописи, интернет странице, рударски пројекти, геолошки елаборати и друга рудничка документација.				
Оцјењивање				
Оцјењивање се врши у складу са Законом о средњем образовању и васпитању и Правилником о оцјењивању ученика у настави и полагању испита у средњој школи. О техникама и критеријима оцјењивања ученике треба упознати на почетку изучавања модула.				